

ŠTEV. 5.

LETNIK XXIX.

NARODNI GOSPODAR

**GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“
V LJUBLJANI.**

V LJUBLJANI, DNE 15. MAJA 1928.

TISK ZADRUŽNE TISKARNE V LJUBLJANI.

VSEBINA:

Glavna skupščina Zadružne Zveze v Ljubljani. — Načelstveno poročilo na glavni skupščini Zadružne zveze 19. aprila 1928. — Dr. Valenčič: Vloga tujega kapitala v našem gospodarstvu. — Ob triinšestdesetletnici žebjarske zadruge. — Dr. Valenčič: Kmetijsko knjigovodstvo. — Vzroki kmetijske krize. — Zadružništvo. — Gospodarstvo.

Priloga „Narodnega Gospodarja“ št. 5, I. 1928.

Za vsa objavljena vabila, pri katerih ni izrecno drugače določeno, velja določba: Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se pol ure kasneje na istem mestu in pri istem dnevnem redu drugi občni zbor, ki veljavno sklepa ne glede na število navzočih članov.

Izvanredna glavna skupščina Gospodarskog trgovačkog društva u Aleksandrovu, r. z. n. o. j., će se držati dne 3. junija 1928 god. u 4 sati poslepodne u prostorijama vlastite kuće sa slijedećim dnevnim redom: 1. izbor upravnog odbora. 2. čitanje službenog ugovora medju društvom i poslovođjem. 3. da se upravnom odboru ograniči trošak kod upravljanja sa nepomičnom inventarom. 4. čitanje zapisnika zadnje glavne skupštine držane dne 29. aprila 1928 god.

Redni letni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Bočni, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 28. maja 1928 ob 9. uri dop. v poslovnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za l. 1927. 3. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

Občni zbor Nabavne in prodajne zadruge na Bohinjski Beli, r. z. z. o. z., se bo vršil 28. maja 1928 ob 3. uri pop. v župnišču. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. revizijsko poročilo. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Cirkovcah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 28. maja 1928 ob pol 8. uri po prvem sv. opraviu v posojilničnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 3. čitanje reviz. poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Strojne zadruge v Cirkovcah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 3. junija 1928 ob 8. uri po ranem sv. opraviu v posojilničnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 3. čitanje reviz. poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Črnomlju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 27. maja 1928 ob pol 8. uri v uradnih prostorih z dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. slučajnosti.

Občni zbor Mlekarske zadruge v Črnomlju, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 27. maja 1928 ob pol 8. uri v uradnih prostorih z dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva

in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Dobravi pri Kropi, r. z. z. n. z., se bo vršil na Binkoštni pondeljek pop. ob 16. uri t. j. 28. 4. 1928 v uradnem prostoru po sledečem dnevnem redu: 1. čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem rednem občnem zboru (29. V. 1927). 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. potrjenje rač. zaključka za l. 1927. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Dobrni, r. z. z. n. z., se bo vršil na Binkoštni pondeljek dne 28. V. 1928 v hiši g. Cvikli Stanka s sledečim sporedom: 1. odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Framu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 28. maja 1928 po rani službi božji v posojilniških prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje revizijskega poročila. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. prememba pravil. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice za št. Jurij pri Grosupljem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. maja 1928 ob 8. uri dop. v prostorih g. Josipa Perme v Ponovi vasi št. 27 s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. slučajnosti.

Izredni občni zbor Prve žebjarske in železobortne zadruge v Kropi in Kamnigoric, r. z. z. o. z., se bo vršil v soboto dne 9. junija 1928 ob 2. uri pop. v zadružnih prostorih v Kropi: Dnevni red: 1. zapisnik zadnjega občnega zbora. 2. poročilo. 3. sklepanje o pritožbah izključenih članov. 4. volitev 1 člana načelstva in 1 člana nadzorstva. 5. sprememba pravil. 6. sklepanje o pravilniku za penzijski sklad. 7. sklepanje o osnovanju posebnega starostnega fonda za člane in nečlane, ki so zaposleni pri zadruzi.

Občni zbor Okrajne posojilnice v Krškem, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 29. junija 1928 ob 11. ur. dop. v posojilniških prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 2. čitanje revizijskega poročila. 3. volitev načelstva in nadzorstva. 4. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice na Krki, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 27. maja 1928 po prvi maši v uradnem prostoru z dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

NARODNI GOSPODAR

GLASILO „ZADRUŽNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Člani „Zadruž. zveze“ dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane po 25.— Din. na leto, za pol leta 12.50 Din.
Cena inseratov po dogovoru. — Izhaja 15. dne vsakega meseca. — Rokopisi se ne vračajo.

Glavna skupščina Zadružne Zveze v Ljubljani.

Letošnja glavna skupščina Zadružne zveze, ki se je vršila dne 19. aprila, je bila zelo mnogobrojno obiskana. Prostorna „Bela dvorana“ v hotelu Union je bila polna udeležnikov in zastopnikov podeželskih zadrug, ki so pohiteli na zborovanje od vseh strani Slovenije, da slišijo poročilo o delovanju svoje matice in njenih članic ter da dobe novih pobud za združno delo.

Mesto zadržanega Zvezinega predsednika ministra dr. A. Korošca je otvoril občni zbor prvi podpredsednik prof. Bogumil Remec, ki je uvodoma konstatiral, da je bila Zvezina skupščina pravilno sklicana in da je tudi sklepčna, ker je zastopana skoraj polovica članic.

Nato je pozdravil navzočega zastopnika poljedelskega ministra g. načelnika dr. Stojkovića, zastopnika velikega župana ljubljanske oblasti, g. vladnega svetnika dr. Andrejko, predsednika ljubljanske oblasti g. dr. M. Natlačena, zastopnika oblastnega odbora mariborskega, g. Marko Kranjca, g. ministra n. r. in poslanca dr. Kulovca in ljubljanskega oblastnega odbornika dr. Milavca.

Dalje je prečital došle pismene in brzojavne pozdrave, ki so jih poslali: Zvezin predsednik minister dr. A. Korošec, Glavni savez srbskih zemljoradničkih zadrug v Beogradu, Zadružni Savez v Splitu, Savez srbskih zemljoradničkih zadrug v Sarajevu, Zemljo-

radnička središnja zadruga „Agrarija“ v Novem Sadu ter Osrednja jednota čeških gospodarskih zadrug v Pragi.

Načelnik poljedelskega ministrstva g. dr. Stojković se zahvali za pozdrave in izreka nasprotno pozdrave poljedelskega ministra vsem udeležnikom zborovanja. Nadaljujoč povdarja vzroke svetovne krize kmetijskega gospodarstva, ki se pojavlja v nesorazmerju med produkcijskimi stroški in prodajnimi cenami. Ta kriza se kaže po vseh državah. Osobito težko je to vprašanje v naši državi, zlasti v Sloveniji. Krizo je povzročila povečana produkcija žita, živine, vina in drugih poljedelskih proizvodov. Izhod iz krize bo mogoč edino le na ta način, da se cenejše producira in da se pridobiva prvovrstno blago, ki bo zmožno, vzdržati tujo konkurenco. Posameznik v gospodarskem boju težko in redko kaj doseže. Pač pa se dajo pozitivni uspehi doseči v skupnem, združnem življenju in zato je potreba složnega in vztrajnega združnega delovanja danes večja kot kedaj preje.

Nato se je prešlo na dnevni red glavne skupščine, ki je obsegal sledeče točke:

1. Odobrenje zapisnika o zadnji glavni skupščini.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev rač. zaključka za l. 1927.

5. Volitev odbora.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ko se je odobril zapisnik o zadnji glavni skupščini, je podal obširno in izčrpno poročilo o delovanju načelstva in Zveze v preteklem letu 1927 ravnatelj dr. Joža Basaj. Del tega poročila smo bili objavili že v 4. številki, ostali del pa objavljamo v današnji številki, in zato ga tukaj preidemo.

Za nadzorstvo je poročal njega predsednik Ignacij Zaplotnik, ki je navajal, da je imelo nadzorstvo šest sej, ki so se jih posamezni člani prav redno udeleževali. Poleg tega je bil pri vsaki načelstveni seji navzoč zastopnik nadzorstva, vsled česar je bilo nadzorstvo o delovanju načelstva prav dobro poučeno. Pri vsaki seji je nadzorstvo pregledovalo dodeljene kredite, zlasti večje. Nadzorstvo je moglo med letom z veseljem konstatirati, da zaupanje v Zvezo raste in z njim vred tudi vloge v tekočem računu. Vloge so se dvignile s pripisanimi obrestmi za 15.39%, brez obresti pa za 8.9%. Povprečna obrestna mera za vloge je znašala 6.23%, ker je bil večji del vlog vezan. Posebnih dogodkov l. 1927 ni bilo. Zveza se je mirno in lepo razvijala pod vodstvom načelstva in ob marljivem sodelovanju veččega in za zavod vnetega uradništva.

Računski zaključek za l. 1927 je nadzorstvo natančno pregledalo in primerjalo s knjigami in prilogami. Pri tem se je ugotovilo, da se podatki računskega zaključka strinjajo s poslovnimi knjigami in da je sploh vsa bilanca sestavljena previdno in solidno. Vsled tega predlaga nadzorstvo, da glavna skupščina odobri predloženi računski zaključek za poslovno l. 1927, ki izkazuje 11.486 07 Din čistega dobička, načelstvu pa podeli absolutorij.

O poročilu obeh organov, načelstva in nadzorstva se je nato pričela debata.

Delegat Hrastelj povdarja, da je na Štajerskem veliko tisoč družin odvisno od vinoreje. Vsa vinska trgovina je ondi v rokah nemškega kapitala. Temu vprašanju bo treba posvetiti večjo pozornost, drugače bo lepa Štajerska postala beraška. Zadruga zveza je sicer doslej podpirala vinarske zadruge, treba bo pa še mnogo dela. — Predsednik Remec omenja, da kriza vinarstva ni akutna samo v mariborski, ampak tudi v ljubljanski oblasti. Napaka leži deloma pri vinogradnikih samih, ki ne znajo dosti racionalno postopati pri trgatvi in ukletenju. Pri vinarskih zadrukah bo treba uvesti sistem, ki ga je bilo svoj čas uvedlo Kmetijsko društvo v Vipavi, da namreč zadruga sama pobira grozdje in ga preša ter skrbi za umno kletarstvo in za prodajo. Delegat Lindič priporoča, naj bi vinogradniki obračali večjo pažnjo tudi brezalkoholni produkciji in prirejali iz grozdja razne soke.

Delegat Kocmur povdarja glede vinske trgovine, da odloča in bo odločala tu konkurenca. Z dalmatinskim in banatskim vinom bo mogoče uspešno konkurirati le, če bo domači pridelek kvalitativno boljši. V tem oziru bo treba še mnogo pouka. Z ozirom na težave, ki se po načelstvenem poročilu pojavljajo pri blagovnem združništvu, omenja, da se čimdalje bolj kaže potreba po večji koncentraciji in skupnem nakupovanju. Dalje izraža željo, da bi se ob priliki občnih zborov Zveze prirejali tudi zadrugni kongresi. Obravnavanje o poslovnem poročilu Zveze vzame toliko časa, da se ne more dovolj temeljito razpravljati o raznih drugih aktualnih vprašanjih.

Minister n. r. dr. Kulovec pravi, da moramo biti ravnatelju hvaležni za njegovo temeljito poročilo. Vsi navzoči zadrugarji naj neso domov te misli, ki so jih ravnokar slišali in naj delajo po teh navodilih. Par stvari bi pa on še posebno poudarjal. Raj-

fajznovke naj svoje dobičke porablajo v prvi vrsti za gospodarsko povzdigo svojega okoliša. Kdo prispeva k dobičku? To so naši gospodarsko najšibkejši sloji. Zato imajo rajfajznovke dolžnost, da v prvi vrsti podpirajo le-te. S tem se bo le še povečalo zaupanje v naše posojilništvo. Posojilnice naj v tem oziru delajo roko v roki z oblastnimi odbori.

Ravno sedaj so v teku pogajanja z Avstrijo, ki hoče na naše agrarne produkte naložiti visoke carine. Poljedelsko ministrstvo je dosledno odklanjalo te zahteve, ki bi najbolj prizadele Slovenijo. Navzočega zastopnika poljedelskega ministrstva prosi, naj ministrstvo ne odstopi od svojega stališča. Glede vinarskih zadrug pripominja, da bi se lahko mnogo naučili pri Srbih, ki imajo krasno urejene vinarske zadruge. Te zadruge potrebujejo mnogo investicij in zato je jasno, da ne gre brez velikih javnih subvencij. Če hočemo to vprašanje povoljno rešiti, bomo morali iti po poti, po kateri so šli v Srbiji. Druga pri nas močno zanemarjena panoga kmetijskega gospodarstva je sadjarstvo. Tudi v tem oziru bo treba poskrbeti, da se bode mogel pridelek sadja dobro spraviti v denar. Poglavitno pri vsem tem skupnem delu pa je dobra disciplina. Če bi se vse zadruge ravnale po navodilih Zveze, bi bilo njeno stališče znatno olajšano in bi se moglo storiti mnogo koristnega za občo dobrobit in za povzdigo splošnega gospodarstva. Govornik omenja žalostne kreditne razmere v drugih krajih, pri nas je pa zadružništvo uspešno rešilo vprašanje kmetijskega kredita. Zato je opravičena zahteva, naj se ves odvišni denar nalaga le pri Zvezi.

G. David Doktorič, bivši tajnik goriške Zadružne zveze, oriše težave, s katerimi se ima boriti zadružništvo v Primorju.

Ko je bilo podanih še nekaj pojasnil,

je glavna skupščina soglasno odobrila poslovno poročilo načelstva in nadzorstva.

Ravno tako je glavna skupščina soglasno potrdila računski zaključek za l. 1927. Glede čistega dobička se je sklenilo, da se pridene rezervnemu zakladu.

Nato so sledile volitve v odbor, iz katerega so v smislu pravil izstopili vsi člani. Soglasno so bili znova izvoljeni prejšnji člani: minister dr. Anton Korošec, profesor Bogumil Remec, načelnik oddelka za prosveto dr. Karel Capuder, dekan Val. Zabret, urednik Fr. Gabrovšek, odvetnik dr. Jakob Mohorič, posestnik Ivan Černoga, narodni poslanec dr. Josip Hohnjec, posestnik Anton Pirnat, župnik Jernej Podbevšek, narodna poslanca Fr. Smodej in Janez Štrcin, odvetnik dr. Dominik Žvokelj, namesto gg. Marko Kranjc in Mihael Brenčič, ki sta vsled prezaposlenja izjavila, da ne moreta sprejeti nove izvolitve, sta bila na novo v odbor izvoljena gg.: Alojzij Sagaj, dekan v Hočah pri Mariboru in Anton Cestnik, prof. v pok. in oblastni poslanec v Čelju.

V nadzorstvo, iz katerega so po pravilih izstopili tudi vsi člani, so bili soglasno izvoljeni vsi prejšnji, namreč: oblastni odbor-
nik dr. Anton Breclj, dekan Jakob Fatur, odvetnik dr. Jos. Jerič, župnik Ivan Klemenčič, prof. Josip Osana, dekan Matej Rihar, posestnik in oblastni poslanec Martin Steblovnik, duh. svetnik Konrad Texter, katehet Ignacij Zaplotnik.

Pri slučajnostih je bilo podanih nekaj pojasnil glede kolkovanja zadolžnic in naganja pupilarnega denarja pri rajfajznovkah, glede poslovanja revizorjev in carin na umetna gnojila, na kar je predsednik zaključil občni zbor s pozivom na navzoče, naj tudi v bodoče krepko podpirajo Zvezo pri njenih prizadevanjih za prospeh naše zadružne organizacije.

Načelstveno poročilo na glavni skupščini Zadružne Zveze 19. aprila 1928.

(Konec.)

Zvezina bilanca.

Bilanco Zveze za l. 1927 z računom zgube in dobička ter prometa imate tiskano pred seboj. Objavljena je bila že tudi v Narodnem Gospodarju od 15. marca. Zato podrobnejše poročilo lahko odpade. Podamo le kratke pripombe k nekaterim postavkam.

Članstvo.

V članicah nismo mnogo napredovali, ker znaša napredek od 518 na 524 le 6 novih zadrug. Drugačna je seveda slika, če navedemo, da je v članstvo pristopilo 19 novih članic in sicer 6 kreditnih, 3 mlekarke, 3 živinorejske, 2 zadružni elektrarni, 2 stavbinski, 1 nabavna, 1 lesna in 1 osrednja (Osrednje mlekarne v Ljubljani). Nasproti 19 novim članicam pa je v l. 1927 prenehalo članstvo 13 zadrugam. Od teh jih je 7 likvidiralo, 5 je bilo izključenih, 1 je prišla v konkurz. Iz tega se vidi, da je prirastek novih članic razmeroma velik, da pa se dve tretjini prirastka kompenzira s čiščenjem, t. j. z likvidacijo življenja nezmožnih in izključenjem nediscipliniranih članic.

Deleži.

Stanje deležev se ni dosti izpremenilo. Čisti povišek Din 85.000 gre predvsem na račun obročnih plačil onih posojilnic, katerim je bilo dovoljeno plačevanje povišanih deležev v obrokih. S tem so deleži dosegli vsoto Din 1,346.589.—

Vloge.

Vloge v tek. računu so zrastle od Din 102,098 000 na Din 117,795.000, torej za Din 15,500,000 t. j. več kot 15%. Če pa računamo 7% na avtomatični prirastek obresti, znaša dejanski prirastek na vlogah le 8%.

Beseda o zadružni disciplini.

Naj tu navedemo to - le zanimivost: Leta 1926 so glasom statistike imele Zvezine posojilnice 558,000.000 Din hranilnih vlog. Od tega so imele na posojilih 339,000 000 Din, pri denarnih zavodih pa naloženih 198,000.000 Din. Od 198,000.000 Din, naloženih pri denarnih zavodih, je bilo pri Zvezi naloženih le 102,000.000 Din, t. j. le malo nad polovico. Pičli prirastek na vlogah pri Zvezi kaže, da se tudi v l. 1927 v tem oziru ni nič izboljšalo. Moramo se vprašati, kje pa je naloženih ostalih 100 milijonov odvišnega denarja naših posojilnic? Ali nima Zveza že po svojih pravilih kot centrala za denarno izravnavo pravice, zadruga pa dolžnost, da odvišni denar nalagajo le pri Zvezi? Ali ne daje Zvezi pravice do teh naložb njeno delo za zadružništvo, njene žrtve pri vseh sanacijah, njena samopožrtvovalnost, s katero je vedno za potrebe zadružništva, pa tudi za kulturne in dobrodne namene vse dajala, le za se ni nič prihranila? In še tretje vprašanje bi stavili nediscipliniranim zadrugam. Ali bodo v bodoče banke in drugi zavodi, ki se okoriščajo z zadružnimi naložbami, dovoljevali zadrugam kredite po obrestni meri kot Zveza, ali bodo vršili vse obširne naloge, ki jih vrši Zveza kot centrala 524 zadrug, ali bodo žrtvovali milijone za sanacijo, kot jih je že in jih še prispeva Zveza?

Zvezi gre torej pravica do vsega odvišnega denarja posojilnic po njenem delu in njenih žrtvah za zadružništvo. S tem je ta pravica najbolj utemeljena in s tem so dani tudi najtehtnejši razlogi, da imajo zadruga dolžnost držati se zadružne discipline.

Tudi vprašanje varnosti in vprašanje obrestne mere ne more biti razlog, da bi

posojilnice zadružni denar nalagale pri nezadružnih zavodih. Položaj Zveze je vsem na dlani. Naša bilanca ni potrjena. Vsak lahko vidi naše rezerve. Niso sicer izkazane, ampak so v nepremičninah. In naše poslovanje nima dubioz. Zveza prevzema le sproti toliko sanacijskih bremen, kolikor nam jih dovoli vsakoletna bilanca. 7% - obrestna mera, po kateri se obrestuje več kot $\frac{3}{4}$ naložb pri Zvezi, pa je v resnici maksimalna, ne-le največ, kar se sme nuditi po dogovoru, temveč največ, kar se more nuditi po razmerah na denarnem trgu. Ako kje danes nudijo več, tam bi moral vsakdo priti v dvom glede varnosti. Kdor veliko obljublja, ta malo ali nič ne izpolni. To izkušnjo so napravili tisoči vlagateljev pri Pesku, pri Slavenski banki in drugih. Pa bodo prišli še drugi Peski in druge Slavenske banke na vrsto, ki veliko obljublja, pa ne bodo nič izpolnili. En procent višja obrestna mera, ki je bila obljubljena, je mnogokrat vlagatelju snedla ne le obresti, ampak tudi kapital.

Ne smemo zamolčati važne izkušnje, ki jo izpričuje zgodovina nediscipliniranih članic. Vsako kršenje temeljnih načel zadružništva se je še vedno maščevalo na onem, ki je ta načela kršil. Proti načelu zadružne skupnosti grešijo nedisciplinirane članice, ki svoj denar nalagajo drugod. Lahko bi iz zadnjih let navedli številne žalostne vzglede, kako se je na članicah nediscipliniranost maščevala. Ne privoščimo nesreče in radi v nesreči pomagamo. Toda pred vsem smo dolžni izjaviti, da ne smemo in ne bomo pomagali tam, kjer je nesrečo zakrivila nediscipliniranost članice. Te pomoči res ne smemo nuditi radi tega, da se čuvajo zadružna načela in radi discipliniranih članic, ki bi nam tako pomoč lahko zamerile.

Nediscipliniranim članicam pa bi ponovili že lani izrečeni poziv: „Kdor ni z nami, je proti nam“. Naj gredo take posojilnice

tja, kjer se ne zahteva tako strumna organizacija kot pri Zvezi. Naj gredo take posojilnice tja, kjer se nič ne zahteva, pa tudi nič ne daje, kvečjemu zavaja na pota, ki so vse prej kot zadružna. Zveza pa vedno lahko javno izpriča, da vse, kar iz zadružništva dobi, zopet za zadružništvo in za občo korist da. In ker vse da, je upravičena tudi vse zahtevati.

Rezerve in dobiček.

Med pasivi bi še omenili naše izkazane rezerve in dobiček. Oboje je skromno. Toda najlepši dobiček Zveze je močno naše ljudsko zadružništvo, ki se je kljub hudi gospodarski krizi ne le vzdržalo, ampak se lepo razvija in napreduje. Naše rezerve pa so zaupanje in ugled, ki ga uživa Zveza pri svojih članicah, ki ga uživa pri slovenskem ljudstvu, ki ga uživa celo pri vseh zadrugarjih v državi. Dočim preživlja zadružništvo v drugih pokrajinah katastrofalno krizo (Hrvatska, Dalmacija), stoji Zveza in njene članice trdno.

Kreditni in naložbe.

Med aktivni so najvažnejša postavka krediti v tekočem računu, ki so se povišali za 2.7 milijona Din ali ca 6%. Naložbe v bankah pa so se zvišale za 12.5 milijona Din ali na 28%, kar je najboljšo znamenje za likvidnost Zveze. Med efekti predstavljajo najvišjo postavko delnice Zadružne gospodarske banke.

Zadružna gospodarska banka.

Ne bi bilo pravilno, če bi pri načelstvenem poročilu ne omenjali tudi Zadružne gospodarske banke, ki je kreacija Zveze in pri kateri ima Zveza z nad polovično večino delnic odločilni vpliv. V sedmih letih obstoja se je banka razvila v ugleden in močan zavod z desetimi podružnicami, ki uživa splošno zaupanje vlagateljev. Bilančna vsota banke je z 31. 12. 1927 presegla že Din

340 milijonov, rezerve pa 4 in pol milijona Din. Vsled zaupanja in solidnega poslovanja je mogla banka vsa leta izplačevati lepo dividendo, za l. 1927 pa jo povišati celo na 9%. Iz tega je umljivo, da so delnice Zadrugne gospodarske banke iskane in da predstavljajo zelo ugoden papir za nalaganje rezervnega zaklada zadrug. Ne smemo pri tem tudi zamolčati, da more Zveza nuditi danes posojilnicam za naložbe 7%-no obrestno mero radi tega, ker ima pri Zadrugni gospodarski banki glede obrestne mere ugodnosti, ki bi jih nikjer drugod ne dobila.

Nepremičnine

Nepremičnine, izkazane v bilanci z Din 71.000— so naša tiha rezerva. Ker bomo po novem davčnem zakonu deležni davčne prostosti, se nismo poslužili zakona o valorizaciji in svoje nepremičnine valorizirali. Z davčnega stališča bi nam namreč valorizacija ne prinesla nobenih koristi.

Tiskovin in knjig smo v preteklem letu nabavili za 155.000, prodali pa za 120.000. Zaslužek je sicer skromen in dela z ekspedicijo veliko, toda veseli nas, da moremo zadrugam postreči z dosti cenejšimi knjigami in tiskovinami in jim cenejše blago nuditi še brez stroškov za ekspedicijo in poštnino.

Pisarna.

S poživiljenim delom Zveze in s poživiljenim denarnim prometom je znatno narastlo tudi delo v pisarni. Došlo je 11.718 pisem, odposlanih pa je bilo 19.790 pisem. Med odposlanimi dopisi je bilo 5 okrožnic v 1157 izvodih. Brez okrožnic je znašalo torej število odposlanih dopisov 18.633. Poleg tega pa je pisarna pri našem pododboru v Mariboru prejela in odposlala 1621 dopisov. Poleg tega je Zveza prejela 993 denarnih pisem, odposlala pa 1912 denarnih pisem.

— To da okroglo nad 70 odposlanih dopisov dnevno. Zato moramo izreči zahvalo marljivemu uradništvu Zveze, da je s tako ljubeznijo in veseljem izvrševalo obširne naloge.

Naj na koncu še omenjamo, da smo se radi praktične vzgoje k varčevanju trudili uvesti domače hranilnike. Prejeli smo že 1600 domačih hranilnikov, katere smo oddajali na zadruge pod lastno ceno, samo da bi se posojilnice ne bale stroškov in se poslovanja s hranilniki raje oprijele. Mislimo, da je led prebit in da se bo tega načina mladinskega varčevanja oprijelo pretežno število posojilnic. Res je, da je uspeh malenkosten, ako ga presojamo po dinarjih, zbranih v hranilnikih in naloženih v posojilnico. Toda mi moramo uspeh presojati po tem, koliko mladih fantov in deklet smo spravili na pot varčevanja in da bodo vsi ti kot gospodarji in gospodinje najboljši vlagatelji in najboljši člani zadrug. Še važnejše pri tem pa je, kar moramo za zaključek poudariti: Zadrugništvo ni samo gospodarska ustanova, zadrugništvo je tudi socialna ustanova. Kot taka mora izvajati socialno reformo in s to reformo začeti pri poedincu, ki je za reformo najbolj dovzeten: pri mladini. Zadrugništvo tudi nima samo gospodarskih nalog, nego ima tudi moralne naloge. Z vzgojo k varčevanju izvršuje tudi delo moralne povzdige naroda, ker s tem pobija ljudske strasti in razvade, ker s tem goji voljo za vztrajno delo in samopremagovanje.

Slišali ste poročilo. Delali smo po svojih najboljših močeh in z dobro voljo. Zavedamo se, da bi bilo še marsikaj potrebno storiti. Toda manjkalo nam je moči in manjkalo sredstev. Če bo zadrugna skupnost popolnejša, bomo imeli več moči in več sredstev in bomo zato tudi več napravili. Prosimo, da s tega vidika obravnavate naše poročilo.

Dr. Valenčič:

Vloga tujega kapitala v našem gospodarstvu.

Naša država spada med tiste države, ki imajo veliko pomanjkanje svojega kapitala. Vpliv tega se kaže v vsem našem gospodarstvu in posebno v težavah, ki so zvezane z našimi poskusi, da zopet zgradimo to, kar nam je porušila vojna in njene posledice, ali pa, da postavimo nove temelje za gospodarski razvoj. Naše delo na tem polju počasi napreduje, vse sosednje države so nas že prehitele. Vzrok tej zaostalosti pa tiči v pomanjkanju kapitalov.

Pri sedanjih razmerah moramo, če hočemo da pridemo čez mrtvo točko, ki se na njej naše gospodarstvo nahaja, pritegniti tuj kapital k našemu delu za gospodarsko vpostavitve. To se je deloma že zgodilo, država je najela inozemska posojila in ravno v tem trenutku se vrše v Londonu pogajanja za novo posojilo. Tudi privatniki, denarni zavodi kot industrija se poslužujejo tujega kapitala v veliki meri.

Toda ni za uspeh merodajno samo to, da dobimo v državo tuj kapital, ampak bolj važno je, zakaj in kako je vporabljen. Zdi se pa nam, da smo ravno v tem oziru pri nas veliko grešili in da naši gospodarski krogi, ki so odločilni za gospodarsko politiko, delajo tu velike napake.

Vsa naša gospodarska politika bi morala izhajati od dejstva, da smo mi agrarna država in da je njeno gospodarstvo odvisno vedno in samo od kmetijstva ter gozdarstva. To nam kaže že samo naš izvoz. Gospodarska politika, ki je za nas edino primerna, mora podpirati v prvi vrsti povzdigo nave denih panog. Tuji kapitali, ki v deželo pridejo, kakor tudi domači, bi bili samo tu — izvzeta so seveda prometna sredstva — plodonosno naloženi za narodno gospodarstvo.

V resnici pa je pri nas ravno narobe. V mnenju, da je gospodarsko popolna le država z razvito industrijo, so pri nas že od početka države pospeševali enostransko samo industrijski razvoj na škodo kmetijstva. Naš kmetovalac, ki pomeni v naši državi vse, mora vsled visokih zaščitnih carin drago plačevati industrijske izdelke, ki jih potrebuje. Trgovina in industrija sta pritegnili nase ves razpoložljiv kapital v državi, s svojo špekulacijo sta spravili obresti kvišku in onemogočili kmetovalcu vporabo kreditov. Vsa javna kreditna politika podpira samo industrijo in trgovino. Kmetijstvo ima dosedaj le samo zakon o poljedelskih kreditih.

Razumeli bi našo gospodarsko politiko, če bi vedeli, da je njej samo za to, da ohrani že obstoječo in podpira domačo industrijo. Toda pri nas skušajo industrijo umelno vzgajati in še to ne našo, ampak tujo industrijo . . . Vsa industrija kar jo imamo se nahaja v rokah tujega kapitala. Naše narodno gospodarstvo od nje nima koristi, saj gredo dohodki od te industrije v tujino kot obresti za tuje kapitale in kot dividende. Če ta industrija zaposluje naše delavce, to še ni noben dokaz, da je potrebna, posebno pa ne, če delavcem daje nezadostne plače in zraven pa izjavlja, da viših delavskih plač ne prenese. Delavstvo pa bi dobilo zaslužek drugje, ravno kmetijstvo potrebuje pri nas še vedno delavnih moči. Da bi jih zaposlilo, bi moralo imeti možnost, da se tehnično izpopolni. Razvito kmetijstvo bi šele omogočilo razvoj nekaterih industrij, ki pa so pri sedanjem stanju brez pomena.

Visoka zaščitna carina pa ne ovira tuje industrije, da ne bi gospodovala na našem

trgu. Carino nosimo mi sami, ker smo pač prisiljeni kupovati večino industrijskih proizvodov v inozemstvu; tuji industriji ne nalaga naša carinska politika nobenih bremen. Pač pa si ta olajša svoje stališče s tem, da ustanavlja podružnice v naši državi, in potem teh prinaša na trg svoje proizvode. Od tega ima dvojni dobiček, pri nas ima manjše stroške za delavske plače, dobiva pa višje obresti za svoj kapital, naložen v naši državi. Vse velike tovarne so financirane od inozemstva, jugoslovanskega po večini nimajo drugega kot ime.

Ker se tujemu kapitalu obetajo v naši državi dobri zaslužki, se ne omeji samo na to, da ima industrijo v svojih rokah, hoče imeti tudi trgovino in ravno v zadnjem času je njega prodiranje prav posebno živahno. Spravil se je na denarne zavode in je danes odločilen v kreditni organizaciji. Izmed velikih zagrebških in belgrajskih bank, je mogoče samo ena, kjer prevladuje domači kapital, drugod pa odloča direktno ali indirektno tuji. S slovenskimi bančnimi zavodi je isto. Posredno po bankah ima tuj kapital vpliv še na tisto industrijo, kjer ga neposredno nima.

Vpliv tujega kapitala v kreditni organizaciji je toliko pomembnejši v kolikor večji je z ozirom na celokupno narodno gospodarstvo. Ta pa zna biti tembolj škodljiv, ker ima potem kreditne organizacije večjo moč, kakor mu pravzaprav pripada. Denarni zavodi delajo le v mali meri s svojim denarjem, zato pa v večji meri s tujim, predvsem hranilnimi vlogami. Te pa predstavljajo pri nas kapital naših ljudi. V drugih krajih naše države, bolj kot v Sloveniji, nalagajo široki sloji naroda svoje prihranke v bankah, ki so kot rečeno v rokah tujega kapitala. Tako gospodari ta v naši državi ne samo s svojim ampak tudi z našim kapitalom po naši zaslugi. Pomen domače kreditne orga-

nizacije, kot jo imamo mi Slovenci v našem zadružništvu, je v tem primeru prav posebno očividno. Kreditne organizacije zbirajo naš prihranjen denar in ga tudi v našem gospodarstvu plodonosno nalagajo. A banke odvajajo denar iz kmetijskega gospodarstva in ga privajajo v trgovino in industrijo v škodo prvega.

Tuj kapital si išče mesta za udejstvovanje v industriji in trgovini, predvsem, ker so samo tu mogoči veliki, špekulacijski zaslužki, kakor jih v kmetijstvu ni. Pri nas si pogoje za udejstvovanje tudi sam ustvarja, a daje s tem, ker pospešuje le industrijo in trgovino našemu gospodarstvu nepravo smer. Da to more, je kriva gospodarska politika države, ki sama sili v isti smeri.

Nevarnost in bojazen pred tujim kapitalom ni mogoče stvar čustva, ampak je upravičena v skrbi za naše gospodarstvo. Obresti, dividende in vse kar mi plačujemo drugim državam kot odškodnino za njihov kapital v naši državi, znaša velikanske vsote in neugodno vpliva na našo plačilno bilanco. Pasivne postavke v plačilni bilanci so mnogovrstne, aktivna pa je samo naš izvoz. Da bo ta aktivna, mora biti naša trgovska bilanca aktivna, pri tej pa odločuje samo izvoz kmetijskih in gozdarskih produktov.

Šele ko bomo povečali kmetijsko produkcijo in izvoz, bomo mogli povečati brez škode za gospodarstvo, tudi druge obveznosti proti inozemstvu. Sedaj moramo gledati le, da se to zgodi in v to porabiti vsa naša sredstva. Opustiti je brezmiselno gojenje industrije — ali smo že pozabili kako smo ravno v teh poizkusih porabili naš kapital v prvih povojnih letih? Industrija je za nas primerna le tista, ki bo zrastle iz kmetijstva in kjer se ji dani naravni pogoji. Umetna gojitev je samo špekulacija, ki se prej ali slej maščuje z izgubo kapitala.

Ob triintridesetletnici žebljarske zadruga.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigori je praznovala letos 1. maja 33 letnico delovanja. „Narodni gospodar“ je prinašal v l. 1920 obširno zgodovino do l. 1914, v 9. števil. l. 1921 pa kratek opis njenega razvoja do l. 1921 s slikami. Zdi se nam umestno, da za poznejša leta ta opis dopolnimo.

V dobi inflacije je promet narastel do nepričakovane višine: l. 1921 (v milijonih dinarjev) 34, l. 1923 in 1924 po 62; potem je padel. Prodala je zadruga blaga (v milijonih dinarjev) v poslovnem letu 1920/11 za 2.25, l. 1921/22. za 3.83, l. 1922/23. za 6.93, l. 1923/24 za 7.14, l. 1924/25. za 5.5, l. 1925/26. za 6.09, l. 1926/27. za 5.36, za l. 1927/28 predvidoma za 7.2.

Huda doba po inflaciji ter notranja razrvanost in neorientiranost sta prizadejali zadrugi veliko škodo; v l. 1924 do 1927 so jo hranile preje nabrane rezerve. Vendar se je začelo notranje zdravljenje že l. 1926, ko so se napravile prve kalkulacije za vse izdelke (ki jih je preko 2000) na podlagi faktičnim in na posamezne obrate razdeljenim stroškom odgovarjajočega računa režije in ko je vodstvo pokazalo večjo energijo napram raznim hujšakem, kakor tudi napram zastaranemu neredu pri delu in zaničevanju avtoritete. V letu 1927 pa sta prepored in ustalitev dobila poln razmah; zadruga se je pričela tehnično in komercialno prilagajati novim potrebam. S septembrom l. 1927 se vodijo mesečne bilance, da se ugotavlja razvoj podjetja vsak mesec.

Tudi nemajhna večina članov je v sili razmer spremenila prejšnje, močno ukoreninjeno načelo: „zadruga daj, daj!“ Sedaj vedo, da mora zadruga bojevati kakor druga podjetja hud in neprestan boj za obstanek

in da jo v svojem interesu morajo vsestransko podpirati.

Deleži so sedaj po Din 4.000.—, vendar bodo polno vplačani šele tekom par let; danes znašajo 350.000 dinarjev; članov je 130 in ima vsak član samo en glas neglede na število deležev. Zadnja leta se člani vsled negotovosti zaposlitve niso sprejemali. Prvotno je znašal delež 200 kron; l. 1922 je bil povišan na 100 dinarjev, l. 1923 pa na Din 2000.—; k temu povišanju je zadruga prispevala članom Din 150.000.—. Zadnje povišanje (v jeseni 1927) na Din 4000.— pa bodo člani vplačali sami od svojega zaslužka.

Vsled pomanjkanja lastnega kapitala mora zadruga imeti obratni kapital izposojen. Zadruga zveza jo v tem velikodušno a tudi skrajno previdno podpira.; danes ji daje kredita do Din 4.000.000.—

Delavcev ima zadruga danes 213; od teh jih dela 106 na 65 strojih, 37 v skladiščih in pomožnih obratih in še 70 v ročnih delavnicah; plača jim od Din 14 do 48 na 8 ur. Uradnikov je 11.

Upokojencev — članov je 37; med nje se razdeli obresti penz. zaklada letno Din 7.600.—, zadruga pa iz svojega prispeva letno Din 21.000.—. Zadostne pokojnine danes zadruga še ne more dati, dasi bi pričakovali, da bi ta zadeva po 33 letnem delovanju bila bolje urejena.

Vpeljano je obvezno štedenje za vse zaposlene in sicer najmanj 1% od zaslužka. V bolezni more vsak dobiti podpore iz obresti izrednega podpornega zaklada, ki znaša Din 55.000.— in ga upravlja zadruga načelstvo.

L. 1926 in 1927 je nabavila zadruga 11 strojev za vijake in matice, letos v maju in juniju pa bo dobila nadaljnjih 34 strojev; koncem junija t. l. bo dograjen tudi električni

daljnovod iz deželne elektrarne v Završnici.

Zadruga bo racijonalizacijo obrata nadaljevala še v bodoče, da, če Bog dá, ohrani eksistenco prebivalstva Kroke in Kamnegorice in svojim dalavcem zagotovi človeka vredno življenje. Lahko to ne bo, ker se konkurenca množi in enako kot zadruga, če ne še bolj, pripravlja za boj. (Leta 1921, ko je zadruga pomalem začejala delati matice in vijake, seveda malo racijonalno, je bila

brez domače konkurence za te izdelke; danes je zanje v Jugoslaviji že 10 večjih in manjših tovarn, ki se pa bodo najbrže še pomnožile).

Če bodo imeli zadružani pravega združnega duha, ne bo nemogoče prebroditi težavo. Zato pa tudi mora zadruga skrbeti za telesno, umsko in нравno dobro vzgojen pa tehnično gospodarsko izšolan naraščaj. Bog blagoslovi delo!

Dr. Valenčič:

Kmetijsko knjigovodstvo.

Splošno je že prodrlo spoznanje, da bo kmetijstvo šele takrat postalo zopet popolnoma rentabilno, ko bo združeno v velikih prodajnih organizacijah. S pomočjo teh bo vplivalo na ceno kmetijskih pridelkov, kakor je to večinoma že dosegla industrija s svojimi karteli in drugimi gospodarskimi združenji. Dokler pa nimamo takih prodajnih organizacij v kmetijstvu, moramo gledati, da z manjšimi sredstvi dosežemo znižanje produkcijskih stroškov. Ti morajo priti v ugodnejše razmerje z dohodki, ki jih je mogoče v kmetijstvu doseči. To pa bo doseglo kmetijstvo tem lažje, čim natančneje bo poznalo višino vseh produkcijskih stroškov in dohodkov za vsako panogo obrata in pridelkov.

Stroške in dohodke iz kmetijstva pa je mogoče spoznati le potom knjigovodstva. Brez knjigovodstva ne moremo določiti uspehov kakšnega podjetja in tako tudi ne kmetijskega obrata. Če se ne more izračunati, koliko so znašali stroški pridelave za kakšen poljski pridelek, se ne ve tudi če cena, ki jo je mogoče iztržiti za dotični pridelek, krije vse stroške. Približno se dajo določiti tudi brez knjigovodstva potom izkušnje. To pa se zgodi šele po daljšem času in po navadi

tudi šele takrat, ko je zguba že velika. Kmetovalec se zave, da prodaja v svojo zgubo, ko že par let ni dobil za pridelek toliko, kolikor so znašali stroški za pridelavo. Denarne žrtve, ki jih mora vsled tega utrpeti so velike in dale bi se prihraniti, če bi vsak kmetovalec vedno vedel, kdaj cene stroške krijejo in kdaj ne, in se po tem ravnal. Če enkrat spozna, da so cene prenizke, da bi stroške krile, bi moral ali znižati stroške, ali opustiti tisti pridelek, ki mu ne prinaša koristi.

Vkljub važnosti, ki jo ima knjigovodstvo za kmetijsko gospodarstvo je le malo kmetovalcev, ki imajo sploh kakšno knjigovodstvo. V tem oziru zaostajajo daleč za trgovci in obrtniki. Vendar je lahko razumeti, zakaj je v kmetijstvu knjigovodstvo tako malo razširjeno. Kmetijsko knjigovodstvo je veliko težje tako izpopolniti, da bi kmetovalcu dalo natančen vpogled v rentabiliteto posameznih panog kmetijskega gospodarstva (poljedelstva, živinoreje itd.). Kmetijski obrat je in ostane tako telo, pri katerem ne smemo nikdar opazovati samo vsak del posebej. S pomočjo knjigovodstva sicer to telo lahko razdelimo in je to tudi potrebno. Vendar pa moramo zato imeti tudi prav posebno razumevanje za skupnost in vzajemnost med posameznimi deli kmetijskega obrata, če hočemo, da si iz rezultatov, ki jih v knjigo-

vodstvu dobimo, napravimo pravilno sodbo, v koliko je bilo gospodarjenje umestno in koristno.

Razlika med industrijskim in kmetijskim knjigovodstvom je v tem, da je v industriji lažje določiti rentabiliteto vsakega posameznega dela proizvodnje, ker imajo surovine in polfabrikati, ki prihajajo iz enega dela izdelave v drugi, znane tržne cene, s katerimi lahko računamo. Drugače pa je v kmetijstvu. Hlevski gnoj n. pr., ki je najvažnejši postranski produkt, nima nobene tržne cene. Sicer se ceno lahko približno določi, na podlagi kemične sestavine, a taka cenitev ima le pogojno vrednost. Pa tudi živinoreja dobi od poljedelstva več produktov, kot steljo, krompir slabše kakovosti, ki se porabi kot krma za živali, zeleno krmo in tudi ti so v splošnem brez tržne cene. Vendar vse te težave ne smejo odvrniti od knjigovodstva, ki nam edino more podati natančno sliko o stanju kmetijskega gospodarstva. Te težave pa so krive, da tudi tisti kmetovalci, ki knjige vodijo, ne izpeljejo knjigovodstva tako daleč, da bi lahko izračunali rentabiliteto posameznih delov svojega obrata. Oni se po največ omejijo na zapisovanje vseh dohodkov in izdatkov v denarju. To pa za izračunavanje rentabilitete še daleč ne zadostuje.

Pri nas v doglednem času v kmetijskem knjigovodstvu ni pričakovati izprememb. Našim kmetovalcem povečini manjka potrebno znanje, da bi mogli knjigovodstvo prav voditi in si o dobljenih rezultatih, to je o končnih številkah napraviti pravilno sodbo. V kmetijskih šolah se sicer mnogi uče tudi knjigovodstva, a žalibog ga smatrajo za nepotrebnega in ga ne uporabljajo.

Težave kmetijskega knjigovodstva leže razen v tem, da je težko ceniti vrednost produktov brez tržne cene, tudi v tem, da je mnogo stroškov težko razdeliti pravilno na vse produkte. Vzemimo n. pr. da imamo

za gnojenje določeno denarno vrednost. A pojavi se vprašanje, kako naj jo razdelimo na poljske pridelke, ali naj pri gnojenju vse zaračunamo kot stroške prve žetve, ali pa da ga zaračunamo deloma prvi, deloma pa drugi žetvi. Če se odločimo, da ga zaračunamo obem žetvam, v kakšnem razmerju naj računamo potem? In vendar na račun rentabilitete lahko odločilno vpliva v kakšni višini te stroške zaračunamo.

Težko je tudi pravilno razdeliti na posamezne panoge stroške za delavce. Delavni dan pozimi je v kmetijstvu drugače cenjen kot delavni dan poleti, in tudi drugače plačan. Stroške za delavce, ki jih kmetijski obrat stalno skozi celo leto zaposluje, pa je za vsako panogo kmetijstva komaj mogoče posebej izračunati. Iste težave, kot v navedenih dveh primerih nastanejo tudi, če se hoče oceniti vrednost paše. V krajih, kjer se bi dajali pašniki v najem, bi lahko najemne cene služile kot merilo.

Iz navedenega se razvidi, da je popolnost v kmetijskem knjigovodstvu nemogoča in iz njega ne moremo razvideti napak kmetijskega obrata. Samo na njem ne bomo prišli do pravih sklepov o rentabiliteti. Treba bo vedno še izkušnje in cenitve, kar je mogoče pridobiti le z natančnim poznanjem kmetijskih obratov.

Vendar pa se mora vsako raziskavanje gospodarskega stanja kmetijstva opirati na številke, ki jih je mogoče dobiti potom knjigovodstva. Posebno služi knjigovodstvo, da dá odgovor na posamezna vprašanja n. pr. o rentabiliteti umetnih gnojil ali posameznih kultur. Vendar pa moramo za vsako izračunavanje vzeti za podlago podatke iz več let. Kajti ravno pri uporabi umetnih gnojil se zgodi, da se vsled vremena njihov učinek ne izkaže, dočim bi bil pri normalnem vremenu izvrsten.

Enako važno kot izračunavanje rentabilitete

že izvršenih del, je predizračunanje rentabilite za bodoče naprave in spremembe v obratu. Tudi tu ni v kmetijstvu mogoče izračunati v naprej natančno, kako se bo posamezno sredstvo obneslo, kot je to mogoče v industriji, kjer je mogoče že v naprej določiti, koliko bo mogel kak stroj narediti in koliko bo njegovo delo stalo. Želeti je pa, da tudi v kmetijstvu zmaga trgovski način in da se nikoli ne nabavi nove naprave ali pa kaj v obratu ne spremeni preden se ne izračuna, kolikor mogoče natančno, če je rentabiliteta zasigurana.

Posebno sedaj, ko delamo na tem, da napravimo gospodarstvo v našem kmetijstvu intenzivnejše, da čim več uporabljamo stroje, umetna gnojila, to je, da delamo z večjim kapitalom, je prav posebno na mestu, da se ob vsaki priliki, ko se ima vtakniti kapital v gospodarstvo, izračuna, če bo rentabiliteta zadostna. Čeprav moramo intenzivno gospodarstvo kot tehnično naprednejše in popolnejše pozdraviti, moramo se vendar zavedati, da nam bo koristno le, če se bo splačalo. V nasprotnem slučaju je pa samo v škodo in tistemu, ki dela s tujim kapitalom, le v zgubo.

Rentabiliteta je odvisna v prvi vrsti od cen in od prodajne organizacije, na kar posamezni kmetovalec nima nobenega vpliva. Produktijski proces je pri nas še vedno mogoče izboljšati, toda tehnično popolen obrat sam nam ne zagotovi še rentabilite. Pač pa je za posameznika kot za narodno gospodarstvo pri nas najbolj priporočljivo tako gospodarstvo, ki bo v svoji celoti imelo največjo razliko med stroški in dohodki, in ki bo dalo našemu kmetovalcu čim večji donos. Pri tem mora pomagati knjigovodstvo in ravno zato je potrebna njegova izgraditev.

Kakor smo omenili, pri nas ni pričakovati, da bi bilo vpeljana knjigovodstvo v v kmetijskih gospodarstvih v širšem obsegu.

Zato moramo iskati drugo pot, da bi mogli vsaj na splošno spoznati rentabiliteto našega kmetijstva. Predpogoj za pravilno gospodarsko politiko je, da tisti, ki to politiko vodijo, dobro poznajo dejansko stanje. Šele ko to spoznajo, morejo s potrebnimi ukrepi poseči v gospodarstvo. Tako je v gospodarski politiki sploh, in tako je seveda tudi v agrarni politiki. Faktorji, ki agrarno politiko vodijo, morajo poznati rentabiliteto kmetijskih gospodarstev, da vejo kdaj in kako je treba kmetijstvo pospeševati. Zato pa so jim potrebni podatki o dohodkih in stroških kmetijskih posestev.

Ker pa so si kmetijska gospodarstva pod enakimi razmerami zelo podobna, — se bavijo s pridelovanjem istih pridelkov, imajo zemljo iste kakovosti, plačujejo enako visoke delavske plače, imajo iste vremenske prilike — je dovolj, da se pozna eno gospodarstvo in se more sklepati potem tudi, kako izgledajo približno tudi druga. Sme se predpostavljati, da si tudi njihovi gospodarski uspehi sličejo, kakor njih notranji ustroj.

Če poznamo rentabiliteto enega kmetijskega gospodarstva, smemo upravičeno sklepati, da je rentabiliteta vseh podobnih, če ne enaka, pa vsaj približno toliko.

Dokler ni knjigovodstvo vpeljana splošno, mogli bi se zadovoljiti s tem, da vodijo knjigovodstvo posamezna tipična kmetijska gospodarstva, katera stavijo potom knjigovodstva zbrane rezultate na razpolago odločilnim faktorjem.

Ker pa od iniciative posameznikov v tem slučaju ne moremo dosti pričakovati, bi bilo treba, da vzame stvar v roke kakšna kmetijska ali pa druga korporacija. Naloga te bi bila, da izbere tipična gospodarstva — vse panoge bi morale biti zastopane — in da daje navodila, kako bi bilo to knjigovodstvo treba voditi. Organizacija mora biti enotna že glede sistema, po katerem naj bi

se knjige vodile. Le pri enotnem sistemu je mogoče primerjanje med posameznimi obrati. Knjigovodstvo bi morali seveda nadzirati strokovnjaki.

Na omenjeni način računajo rentabiliteto kmetijskih gospodarstev v Švici. Tam je organiziralo to knjigovodstvo švicarsko kmetško društvo pod vodstvom svojega tajnika dr. Laur-a, profesorja na agrikulturnem oddelku curiške tehnike. Način, ki ga uporabljajo v Švici je postal naravnost vzoren za vse druge države in vsled rezultatov splošno priznan kot odličen. Ni dvoma, da bi se pri nas, kjer imamo v kmetijstvu podobne

prilike — prevladujejo mala posestva in živinoreja — obnesel.

Poznavanje rezultatov, do katerih nas kmetijsko knjigovodstvo privede, služi javnim organom, da pazno zasledujejo in kontrolirajo gospodarsko stanje kmetijstva in s potrebnimi ukrepi vplivajo na njegov razvoj. Pri nas sedaj, ko skoraj vse nade za izboljšanje našega stanja stavimo na javne organe in ko hočemo, da damo našemu kmetijstvu novo podlago in smer, bi bilo prav posebno primerno, da posvetimo največjo pozornost knjigovodstvu, da bomo na jasnem glede vprašanja rentabilitete.

Vzroki kmetijske krize.

Vzroki današnje kmetijske krize niso samo, kot se pogosto sodi in misli, v preveliki davčni obremenitvi in v napačni gospodarski politiki države, ampak leže v resnici vse globlje. Ni samo naše kmetijstvo, ki se nahaja v slabem gospodarskem položaju, ampak kmetijstvo vseh držav se ima boriti s težkočami, ki imajo povsod en skupen vzrok.

Ko se je lansko leto vršila gospodarska konferenca pri društvu narodov v Ženevi, so razpravljali tudi o vprašanju internacionalne kmetijske krize. Zaključki so bili objavljeni v posebnem spisu, iz katerega smo vzeli naše podatke.

Glavni vzrok kmetijske krize leži v nesorazmerju med cenami industrijskih ter cenami kmetijskih proizvodov. To nesorazmerje je tudi pri nas že splošno poznano, pravimo, da to kar kmet kupi je drago, kar pa prodaja, je poceni, in je ena izmed gospodarskih posledic vojne. Industrijski proizvodi so se v povojnih letih bolj podražili nego kmetijski, zato kmetovalec za isto množino pridelkov ne izkupi toliko, da bi si kupil isto množino kmetijskih proizvodov

ter različnih življenjskih potrebščin, kot pred vojno.

Naj navedemo v številkah, v koliko se je razmerje izpremenilo med cenami kmetijskih in industrijskih proizvodov in sicer v Jugoslaviji.

Če vzamemo za podlago cene iz leta 1914 in jih označimo, da so znašale 100 %, potem so znašale lansko leto preračunane v zlatu:

za prodane kmetijske proizvode	138·7 %
za obratna sredstva (kmetijske stroje	
umetna gnojila, močna krmila, delavske plače, kmetijske stavbe)	122·3 %
za domače potrebščine (obleka, čevlji, sol, sladkor, kava)	213·8 %

Kakor je razvideti iz teh števil, so se najbolj podražile domače potrebščine, dosti manj obratna sredstva. Ta so se podražila celo za manj nego kmetijski proizvodi sami. Temu je vzrok, da so delavske plače razmeroma nižje nego pred vojno, in vsled tega je povprečna številka za obratna sredstva veliko nižja, nego bi bila drugače.

Da je kupna moč kmetijskih proizvodov sedaj res manjša, zato so dokaz še sledeče številke. Če je kupna moč leta 1914 za ob-

ratna sredstva ter za domače potrebščine znašala 100%, je znašala lansko leto za obratna sredstva sicer 113%, a zato pa za domače potrebščine samo 64'9%. Z isto množino kmetijskih proizvodov je bilo leta 1927 mogoče kupiti le 64'9%, torej več nego $\frac{1}{3}$ manj domačih potrebščin nego leta 1914. Za obratna sredstva je položaj obraten, za isto množino se jih dobi 13% več nego l. 1914. A kakor že preje omenjeno izvira manjše podražanje obratnih sredstev od nizkih delavskih plač. Če se bodo tudi plače pri nas izenačile z inozemskimi, potem se bo položaj tudi tu za kmetijstvo poslabšal.

Vsled tega pojava — nesorazmernega gibanja cen — se je znižala rentabiliteta kmetijstva v vseh državah. Naj navedem države, za katere imamo številčne podatke, vzete iz gospodarstev, ki imajo knjigovodstvo. Na Danskem se obrestuje kapital v kmetijstvu za 1% manj nego leta 1914. V Švici se obrestuje z 2'33%, t. j. več nego $\frac{3}{4}$ % manj kot pred vojno. V Nemčiji znašajo čisti dohodki komaj $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{3}$ predvojnih. Za naše kraje sicer nimamo številk o rentabiliteti, a brez tega lahko trdimo, da je pri nas še veliko bolj padla nego drugod.

Vse gospodarstvo naše države trpi hujše nego v drugih državah vled pomanjkanja domačega kapitala. Od tujega kapitala, to je od inozemskih posojil pa do sedaj nimamo še ničesar, razun bremen, ki jih tvorijo obresti.

Gospodarska politika države bo morala iti za ciljem, da pomaga vpostaviti naše gospodarstvo. Dosedaj je mnogokrat grešila nad njim. Naj omenim samo carinsko politiko, ki je pretirano fiskalna, gleda samo na državne dohodke brez ozira na to, da podražuje življenje in proizvodne stroške v državi. Domače potrebščine so se pri nas podražile od l. 1914, kot smo zgoraj videli za 113'8% dočim znaša povprečno podra-

žanje v Evropi samo 75%. Ker moramo večino domačih potrebščin uvažati, bi bilo na mestu, da država ne išče svojih dohodkov v carini na te predmete, ker njih podražitev neugodno vpliva na kmetijsko gospodarstvo in poslabšuje gospodarsko stanje večine prebivalstva. Če pa naša industrija potrebuje in zahteva tako visoko zaščitno carino, ki bistveno podražuje življenje v državi, kaže to, da je neekonomična. Možnost za svoj obstanek naj išče v boljši ureditvi in znižanju proizvodnih stroškov, ne pa v visoki carini. Ne sme živeti na račun drugih, če hoče, da bo njeno življenje upravičeno.

Sredstva, ki jih je za izboljšanje kmetijskega gospodarstva priporočala mednarodna gospodarska konferenca so predvsem znižanje obrestne mere in pa organizacija prodaje kmetijskih proizvodov. Kar se prvega tiče, mi sami, ki smo odvisni od tujih kapitalov, ne moremo dosti storiti. Imamo sicer našo zadružno kreditno organizacijo, a tudi ta ne razpolaga z velikimi kapitali. Edino kar moremo v tem pogledu storiti, je to, da ne zamudimo nobene prilike, da kapital zbiramo, to je, da varčujemo, da bomo mogli z zbranimi kapitali oploditi in pospeševati naša gospodarstva.

Drugo sredstvo, kjer imamo več možnosti, da si sami pomagamo, je organizacija prodaje. Mislim, da ni potreba, da bi povdarjal, kakšne naloge čakajo še tu naše zadružništvo. To je bilo že tolikokrat povdarjeno, da mora biti jasno že vsakemu.

Gospodarstvo naše države bo le takrat procvitalo, kadar bo procvitalo naše kmetijstvo. Njen gospodarski napredek je odvisen od tega. Takrat bo mogla procvitati tudi naša industrija in obrt, ko bo našla v kmetu dobrega kupca. Država bi se morala pri svoji gospodarski politiki tega vedno zavedati.

ZADRUŽNIŠTVO.

Zveza slovenskih zadrug v Ljubljani je imela svoj občni zbor 7. maja t. l. iz poslovnega poročila posnemamo, da je pristopilo k Zvezi 16 novih zadrug, 8 jih je pa odpadlo. Tako je Zveza štela koncem leta 1927 141 članic. Kakor prejšnja leta napredujejo le kreditne in kmetijsko produktivne zadruge, obrtniške in blagovne se pa krčijo. Zveza je lansko leto izvršila 61 revizij, 54 rednih in 7 izrednih; 64 zadrugam je uredila knjigovodstvo in sestavila računske zaključke. Denarni promet je narastel od D 125,394.401.12 na D 147,102.140.72, vloge od 12,231.718.— na D 16,410.655.58, krediti so ostali neizpremenjeni. Iz statistike o poslovanju članic za leto 1926 posnemamo, da so imele vse zadruge skupaj 24.898 članov. Hranilnih vlog so imele Zvezine članice Din 210,260.015.59 (l. 1925 samo Din 163,337.612.32) posojila so znašala Din 168,637.371.71 (preje 123,541.531.30). Denarni promet zadrug se je zvišal od Din 962,742.295.— na Din 1 037,473.239.35. Članice izkazujejo Din 41,316.650.01 naloženega denarja. Ker je imela Zveza samo 12 milijonov dinarjev vlog v tekočem računu, vidimo, da se zadruge le v mali meri poslužujejo Zveze za nalaganje denarja. Mlekarske zadruge včlanjene v Zvezi, 18 po številu, so vnovčile 1,500.000 litrov mleka in to deloma v nepredelanem, deloma v sir in maslo predelanem stanju.

Zveza gospodarskih zadrug v Jugoslaviji. Koncem leta 1926 je imela Zveza skupno 36 članic z 22.775 zadrugniki. Najjačja članica je Konzumno društvo za Slovenijo, ki ima sama rad 15.000 članov. Največ je v Zvezi včlanjenih produktivnih zadrug in sicer 11, toda po številu članov pridejo šele na četrto mesto. Skupni denarni

promet vseh zadrug je znašal leta 1926 D 302,932.391.91, blagovni pa D 56,060.920.11. Hranilnih vlog so imele članice 15 milijonov, svojih sredstev, to je deležev in rezerv skupaj, pa okrog 6,300.000.—. Zveza ima namen organizirati in pospeševati delavsko zadrugništvo, raditega posveča glavno skrb konzumnim društvom in delavskim produktivnim zadrugam. Denarna centrala zvezinih članic je Zadrugna banka.

Naša nujna naloga. „Pravica“, glasilo krščanskega delavnega ljudstva, piše: Prvi maj bi moral biti tudi dan pregleda dela delavskih organizacij. Ako mi pogledamo svoje delo, ugotovimo, da je naša strokovna organizacija postala močna kulturna organizacija, da je naša kulturna organizacija napravila krepak korak naprej. Ni pa tako napredovala naša gospodarska organizacija. Ustanovila se je sicer I. delavska hranilnica in posojilnica v Mariboru, ustanovila se je Gradbena zadruga „Delavski dom“ v Ljubljani, a to je premalo.

Predno moremo upati na brezpogojni uspeh nekreditnih zadrug, moramo pač ustvariti svoje lastno delavsko denarno zadrugništvo, na katerega bomo mogli opreti nekreditno zadrugništvo, konzumne, stavbne zadruge.

Pisalo se je: „Vsak delavski okraj delavsko posojilnico!“ Pa ne zato, da povišajo te delavske zadruge število delavskih zadrug, ampak zato, da dvignemo štedenje v naših vrstah. Koliko zapravimo po nepotrebnem, nihče ne ve in tudi si po drugi strani ne more nihče predstavljati, kako silo bi tvoril kapital, zbran iz teh prihrankov. Da ustanovljamo delavske posojilnice, je nujno. Potom posojilnic pa moramo dvigniti štedljivost delavskih slojev in to potom male

štednje, potom obveznih vlog (da pobirajo kar zaupniki ob plačilnih dneh), potom propagande med mladino z raznimi nagradnimi razpisi in z ustanovljenjem čebelic. Je to stvar naše gospodarske okrepitve, je pa to tudi stvar vzgoje in samovzgoje posameznika, vežbanje v skromnosti in v samoodpovedi. Tu bo treba še veliko sistematičnega dela.

Stopinje naše strokovne in kulturne organizacije toliko časa ne bodo trdne in

gotove, dokler ne bodo utrjene z močnimi delavskimi posojilnicami.

Ljudska hranilnica in posojilnica v Škofji Loki je obhajale 18. aprila 25-letnico svojega delovanja. Jubilej je proslavila s sveto mašo zadušnico za vse pokojne odbornike in člane ter s slavnostno skupno sejo. K lepemu jubileju dela za občo korist čestitamo in želimo tudi za bodoča desetletja tako lepega razvoja in uspehov.

◎ ◎ ◎ ◎ ◎ GOSPODARSTVO. ◎ ◎ ◎ ◎ ◎

Mlekarski kongres v Zagrebu. Dne 8. maja t. l. se je vršil v Zagrebu mlekarski kongres, prva prireditel take vrste v naši državi. Udeležilo se ga je okoli 200 delegatov raznih mlekarskih organizacij, stanovskih strokovnih združenj, šolskih zavodov, vlade i. t. d. Kongres je otvoril urednik Mlekarskega lista v Zagrebu g. Štitić. V predsedstvo je bil med drugimi izvoljen tudi g. Alojzij Obersne, ravnatelj Osrednjih mlekarn v Ljubljani, ki je zastopal tudi Zadružno zvezo. Na konferenci so bili podani sledeči referati: 1. Vseučilišni docent v Zagrebu dr. Stjepan Filipović je razpravljal o svetovni produkciji in organizaciji mlekarstva, 2. Franc Krištof iz Ljubljane o mlekarski propagandi, 3. Prof. Milutin Urbani iz Zagreba o uplivu kvalitete mlečnih proizvodov na naš izvoz, naglašajoč, da krizi v našem mlekarstvu ni toliko kriva nadprodukcija kakor slaba kakovost v organizaciji, 4. Vekoslav Gortan, ravnatelj Zadružne zveze v Zagrebu je govoril o organizaciji mlekarstva pri nas in pri tem poudarjal, da se o resni organizaciji še ne more govoriti, 5. Dr. Kosta Konđić, inspektor poljedelskega ministrstva, je razpravljal o mleku kot izvoru moči, življenja in narodnega blagostanja. Po teh referatih je bilo sklenjeno, da se v jeseni osnuje v Zagrebu mlekarsko društvo, čegar glasilo bo „Mlekarski list“. S tem je bil kongres zaključen.

Gospodarska zveza v Ljubljani notira naslednje cene: Tomaževa žlindra Din 120.—; rudninski superfosfat v vrečah po 50 kg Din 90.— po 100 kg a Din 88.—, kalijeva sol po 100 kg Din 170.—, kostni superfosfat Din 128.—; apneni dušik v pločevinastih bobnih Din 285.—; kostna moka Din 120.—; mavec (gips) Din 40.—; čilski soliter pri odjemu cele vreče Din 3.50, pri manjšem odjemu Din 3.75; nitrofosfal v pločevinastih bobnih Din 200.—; detelja črna, domača, plombirana Din 24.—; lucerna italijanska, plombirana Din 25.—; mačji rep Din 13.50; pasja trava Din 24.—; ljulika italijanska Din 14.—; ljulika angleška Din 16.—; francoska pahovka Din 20.—; travniška bilnica Din 30.—; travniška mešanica Din 13.—; pesa Mamut, rdeča dolga Din 13.—; pesa Eckendorfer, rumena 11.—; semenski. oves Din 3.70; cement dalmatinski Din 58.—; cement Trboveljski 64.—; klajno apno Din 4.—; lanene tropine Din 3.60; živinska sol Din 2.—; modra galica Din 7.50; žveplo Din 3.40. Pri vagonem odjemu se cene za gnojila in cement znatno znižajo na franco vsaka postaja. Razen tega imamo na zalogi vseh vrst poljedelske stroje kot mlatilnice, slamoreznice, čistilnice, stiskalnice za sadje in grozdje, plugegnojilne sesalke ter posnemalnice.

Redni občni zbor Gospodarske zveze v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 5. junija 1928 ob 5. uri pop. v njeni posvetovalnici. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva. 3. poročilo nadzorstva. 4. odobritev bilance za leto 1927. 5. volitev načelstva. 6. volitev nadzorstva. 7. slučajnosti.

Redni občni zbor Prve delavske hranilnice in posojilnice v Ljubljani, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 3. junija 1928 ob 10. uri dop. v uradni Stari trg 2/1. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev računkega zaključka za l. 1927. 4. volitev načelstva. 5. volitev nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Loškem potoku, r. z. z. n. z., se vrši dne 3. junija 1928 ob 3. uri pop. v prostorih hranilnice na Taboru. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 5. volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Občni zbor Ljudske hranilnice in posojilnice v Moravčah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 27. maja 1928 ob pol 8. uri zjutraj v kaplaniji z dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za l. 1927. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Mozirju, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 3. junija 1928 ob pol 8. uri zjutraj v dvorani Katol. izob. društva v Mozirju. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. potrjenje rač. zaključka za leto 1927. 3. dopolnilna volitev načelstva. 4. sprememba pravil. 5. poročilo o izvršeni reviziji. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Pišecah, r. z. z. n. z., se bo vršil v nedeljo dne 3. junija 1928 ob 8. uri popoldne v hranilnični pisarni s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice za Planino in Studno v Planini, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 28. maja 1928 ob 4. uri popoldne v uradnem prostoru. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 3. poročilo o izredni reviziji. 4. sprememba pravil. 5. volitev: a) načelstva, b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Strojne zadruge v Pongercu, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 3. junija 1928 ob 3. pop. pri načelniku Simonu Lah. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 3. čitanje reviz. poročila. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice na Ponikvi ob j. žel., r. z. z. o. z., se vrši dne 28. maja 1928 ob 15. uri v posojilnični sobi. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 3. slučajnosti.

Občni zbor Okrajne posojilnice v Radečah, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 30. maja 1928 ob 10. uri dop. v zadrudni pisarni z dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za

l. 1927. 3. volitev: a) načelstva, b) nadzorstva. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmečke hranilnice in posojilnice v Rajhenburgu, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 31. maja 1928 ob pol 8. uri dop. v posojilniških prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. pregledovanje knjig in računov. 3. čitanje revizijskega zapisnika. 4. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice na Raki, r. z. z. n. z., se bo vršil dne 28. maja 1928 ob 3. uri popoldne v društveni dvorani. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. slučajnosti.

Redni občni zbor Kmetijskega društva v Rovtjah, r. z. z. o. z., se bo vršil dne 10. junija 1928 ob pol 3. pop. v prostorih Kmetijskega društva. Dnevni red: 1. poročilo načelstva in nadzorstva. 2. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 3. volitev načelstva. 4. volitev nadzorstva. 5. slučajnosti.

Občni zbor Hranilnice in posojilnice v Slivnici pri Celju, r. z. z. n. z., se vrši dne 28. maja 1928 ob pol 8. uri po rani službi božji v posojilničnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. volitev dveh članov nadzorstva. 5. čitanje revizijskega poročila. 6. slučajnosti, spomin 20 letnice obstoja in uradovanja tukajšnje hranilnice in posojilnice.

Občni zbor Kmetijskega društva v Sodražici, r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo, dne 3. junija 1928 ob 3. uri pop. v društveni dvorani s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. čitanje revizijskega poročila. 5. Dopolnilna volitev načelstva in nadzorstva. 6. slučajnosti.

Redni občni zbor Hranilnice in posojilnice v Svetinjah, r. z. z. n. z., se bo vršil v ponedeljek, dne 28. maja 1928 ob 3. uri pop. pri g. Mariji Kralj v Ivanjkovcih s sledečim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega obč. zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 4. volitev načelstva in nadzorstva. 5. slučajnosti.

Izredni občni zbor Gospodarske zadruge v Šmarju pri Jelšah, r. z. z. o. z., se vrši v četrtek, dne 24. maja 1928 ob 7. uri pop. v zadrudni pisarni s sledečim dnevnim redom: 1. sprememba pravil. 2. slučajnosti.

Občni zbor Gospodarske zadruge v Šmihelu pri Šoštanju, r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo, dne 3. junija 1928 ob 8. uri dop. v Slomškovem domu. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika o zadnjem občnem zboru. 2. poročilo odbora. 3. odobritev rač. zaključka za l. 1927. 3. čitanje revizijskega poročila. 5. sklepanje o likvidaciji. 6. slučajnosti.

Glavna II. redna skupščina Hrv. selj. štedionice u Strigovi, s. n. j., se bo vršila v ponedeljek, dne 28. maja 1928 po rani sv. maši ob 8. uri dop. v uradnih prostorih. Dnevni red: 1. čitanje zapisnika zadnje glavne skupščine. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. odobritev rač. zaključka za posl. l. 1927. 4. slučajnosti.

Ker se občni zbor Električne strojne zadruge v Šmarču, r. z. z. b. z., dne 6. maja 1928 vsled nesoglasja nekaterih članov ni končal, za to se ponovno vsi dni 10. junija 1928 ob 3. uri pop. v cerkveni šoli na Homcu. Dnevni red: 1. poročilo načelnstva in nadzorstva; 2. odobritev rač. zaključka za l. 1927; 3. situacijo.

Kmečko - delavska hranilnica in posojilnica v Trbovljah, r. z. n. z., sporoča da se vsi letni občni zbor dne 27. maja 1928 ob pol 8. uri dop. v posojilničnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora. 2. poročilo načelstva in nadzorstva. 3. čitanje revizijskega poročila. 4. odobritev rač. zaključka za 1927. 5. volitev: a) načelstva. b) nadzorstva. 6. slučajnosti.

Rovaniemi, 1.10.1958. Se on ollut kukaan
 ei ole...
 1.10.1958. Se on ollut kukaan
 ei ole...
 1.10.1958. Se on ollut kukaan
 ei ole...

[illegible]

Občni zbor Hranilnice in zosojilnice v Toplicah, bo dne 28. maja ob pol 8. uri dop. v poslovnih prostorih. Dnevni red: 1. poročilo načelstva, 2. poročilo nadzorstva, 3. odobritev rač. zaključka za 1. 1927, 4. volitev načelstva in nadzorstva, 5. čitanje revizijskega poročila, 6. slučajnosti.

Obrni zbor Hranilnice in posojilnice v Vavti vasi, r. z. z. n. z., se vrši dne 28. maja 1928 ob 7. uri zjutraj v hranilničnih prostorih s sledečim dnevnim redom: 1. čitanje zapisnika zadnjega obnega zbora; 2. poročilo a) načelstva, b) nadzorstva; 3. odobritev rač. zaključka z l. 1927; 4. čitanje revizijskega poročila; 5. volitev a) načelstva, b) nadzorstva; 6. slučajnosti.

[illegible]

Good food and service in person.

називају се наводно 2. одобриве 742. заједница
која је у поседовалима који долазе из: 1. постоје
ниво на 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 83

1. 1. 1958

